

## Planowanie pracy wychowawczej

### CZĘŚĆ III

#### ➤ Osobowość dziecka

---

#### **Aktywność własna**

Udział własny człowieka (aktywność własna) w swoim rozwoju zaczyna się z chwilą, gdy jednostka ludzka zaczyna działać wybiórczo w stosunku do różnych wpływów otoczenia, to znaczy jednym podporządkowuje się dobrowolnie, innym się przeciwstawia. Problem „wolności” i „woli”, które wyrażają zdolność człowieka do wolnego wyboru wśród pojawiających się w nim chęci, jak i wolnego wyboru wśród posiadanych sposobów realizowania wybranych chęci jest tematem wielu rozważań naukowych. Wolność wyboru takiego czy innego sposobu zachowania się w jakiejś sytuacji życiowej nie jest człowiekowi dana w gotowej formie. Musi do niej dochodzić z czasem, jest „dziełem jego życia”. Dlatego też osiąga się ją w różnym stopniu, a można jej w ogóle nie osiągnąć.

#### **Wola**

Wola to zdolność do władania zarówno sobą, jak i okolicznościami świata zewnętrznego. Na to, co

nazywamy wolą składa się wiele zdolności, w tym zdolność do oceniania pojawiających się pragnień, do decyzji, czyli wyboru jednego z nich, do powściągu potrzebnego do zrezygnowania z jakiejś chęci i zdolność do zrealizowania celu wybranego, co łączy się nieraz z wielkim wysiłkiem i wyrzeczeniem. Dla wykształcenia silnej woli trzeba przede wszystkim rozbudzić w danej jednostce upodobania do silnych dążeń i opanowania, a także zachęcać do podejmowania zadań możliwych do zrealizowania i do doprowadzenia ich do końca. Niezrealizowanie powziętych zadań osłabia wolę zamiast ją wzmocnić. Wyrabia fatalny nawyk do łatwego podejmowania decyzji, których się nie realizuje. Trzeba ćwiczyć się w ocenie swoich decyzji i ocenie rezultatów swych działań. Uczy to ostrożności przy podejmowaniu postanowień i wyjawia przyczyny poniesionych klęsk, przy ich realizowaniu. Trzeba przede wszystkim wcześniej zacząć się ćwiczyć w przewyciężaniu trudności, a nie uciekać przed nimi.

### **System nauczania i wychowania**

Ostatnim, czwartym, ale jakże ważnym czynnikiem w rozwoju osobowości dziecka jest system nauczania i wychowania, jakiemu jest poddawane. Od momentu przyjścia na świat, aż do zgonu każda jednostka jest poddawana różnym zabiegom wychowawczym. Według M. Żebrowskiej polega to na takim organizowaniu trybu

życia i działalności dziecka (jego zabawy i nauki), by kształtować jego poznanie, formować spostrzeżenia, pojęcia i sądy, wzbogacać jego wiedzę o świecie, kształcić myślenie, a jednocześnie wyrabiać odpowiednie nawyki, sprawności i umiejętności, kształtować postawy, zainteresowania i zdolności a więc prowadzić w rezultacie do wychowania jak najwszechstronniej rozwiniętej osobowości. Początkowo dziecko jest wychowywane i nauczone w domu przez rodziców. Następnie przez innych, ważnych dla dziecka dorosłych w żłobku i przedszkolu (poprzez zabawy i codzienne zajęcia). Gdy wkroczy w wiek szkolny odbywa się to w formie planowego i systematycznego nauczania według programów szkolnych.

Wpływ środowiska rodzinnego, żłobkowego czy przedszkolnego na rozwój i kształtowanie osobowości dziecka przebiega dwoma torami:

1. jako świadoma praca wychowawcza
2. jako oddziaływanie niezamierzone (naśladownictwo, program ukryty).

---

### **Źródło:**

- ✓ Jaszczyszyn E.: Stymulowanie rozwoju psychomotorycznego i osobowości dziecka,

Poradnik dla ucznia, Instytut Technologii  
Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy Radom  
2006.